

LATVIJAS ARHĪVI

VĒSTURE

Vija Grunte

OSKARS STROKS. TANGO

Nacionālajā operā 2004.gadā sarīkotais koncerts "Oskars Stroks. Tango. Rīgas karaļa atgriešanās" izgaismoja Oskara Stroka neparasto vietu Latvijas mūzikas kultūrā. Muzikālo izglītību viņš ieguvis Pēterpils konservatorijā, kā mūziķis darbojies no 1910.gada. Viņš bija Latvijas mūziķu biedrības biedrs, 1922.-1941.gadā dzīvoja Rīgā, strādāja Rīgas un Rīgas Jūrmalas restorānos, pievērsās arī uzņēmējdarbībai, daudz uzturējās ārzemēs. Viņa kompozīcijas jau trīsdesmitajos gados ieskaņotas skaņuplatēs. Pētot Latvijas mūziķu biedrības, Rīgas slimokasu, Rīgas pilsētas Tirdzniecības pārvaldes, Rīgas nodokļu inspekciju, Administratīvā departamenta u.c. dokumentus, atklājās virkne jaunu faktu un notikumu, kas apkopoti šajā rakstā.

Atslēgvārdi: Oskars Stroks, komponists, Rīgas tango karalis.

Oskars Stroks. Tango ... Šie vārdi fascinē un plaiksnās Rīgas debesīs. Rīga taču ir iedvesmas pilsēta! Tango šeit skanējis vienmēr. Pasauli pāršalcis Artura Maskata "Tango", ir dzirdēti Imanta Zemzara, Gunāra Ordellovskā, Pētera Butāna tango, manai paaudzei pazīstami Marģera Zariņa un Romualda Kalsona tango no latviešu kino ziedu laikiem ... Tomēr tango karaļa godā celts tikai viens, un, viņu atceroties, 2004. gada novembrī Nacionālajā operā notika koncerts "Oskars Stroks. Tango. Rīgas karaļa atgriešanās", bet 2006. gada aprīlī – Kārļa Lāča baleta "Rīgas tango" pirmizrāde ar pašu Oskaru Stroku un viņa dzīves stāstu uz skatuves ...

"Jel sakiet, kādēļ gan", "Kad pavasaris atkal nāks", "Mans pēdējais tango", "Melnās acis", "Museņka", "Snaud, mana nabaga sirds", "Zilā rapsodija", "Zilās acis" ...¹Tās ir tikai dažas no Oskara Stroka kompozīcijām ar paša autora vārdiem. Diskogrāfijā tās atrodamas ne vienā vien krāšņā

instrumentācijā orķestrim. Viņa melodijām piemīt īpaša burvība, un elegantajos tango ritmos tās izdzīvojušas līdz mūsdienām.

Divdesmitā gadsimta trīsdesmitajos gados Oskara Stroka skaņdarbi bija jaunā dziedātāja Pjotra Ļeščenko repertuārā. Viņa interpretācijā tos ieskaņoja Anglijas skaņuieraķstu firma "*Columbia*" un tās filiāles,² bet pirmā Latvijas skaņuplašu fabrika "*Bellaccord-Electro*" – arī citu izpildītāju sniegumā.³ Bija sākusies skaņuplašu ēra, tā sekmēja atpazīstamību pasaulē.

Oskars Stroks bija populārs. Ko par viņu zināja vai varēja zināt Rīgā? Cik tur patiesības? Un vai Rīga bija viņa iedvesmas pilsēta?

Komponists dzimis Daugavpilī 1892. gada 24. decembrī (vecajā stilā) Daugavpils mazpilsoņa Dovida Stroka Morduha dēla un viņa sievas Hanas Giteles, dzimušas Kaganas, Avseja meitas ģimenē. Vecāku dotais vārds *Ošers* viņam laikam nav paticis, viņš pieteica sevi kā *Oskars* un tā parakstījās. Daugavpils prefektūras 1922. gadā izdotajā pasē ir abi vārdi, tomēr Rīgas prefektūra, izdodot jauno pasi 1928. gadā, nekādu brīvdomību nepieļāva un noteica "pasi izdot tikai ar vārdu *Ošers*".⁴

Oskars Stroks bija Latvijas mūziķu biedrības, vēlāk Latvijas mūzikas biedrības un LPSR mūzikas biedrības biedrs. Anketās viņš norādījis, ka bijis brīvmākslinieks, pianists pavadītājs, pianists komponists, apmeklējis sešas klases ģimnāzijā un "zinātniskās klases pie Pēterpils konservatorijas", muzikālo izglītību ieguvis Pēterpils konservatorijā, kā mūziķis darbojies no 1910. gada. 1923. gadā viņš muzicējis pie Oto Švarca, pirms tam – restorānā "*Trocadero*", pēc tam – restorānā "*Foxtrott-Diele*", bet 1940. gadā sacerējis pats savas kompozīcijas.⁵

Nelielu ieskatu Oskara Stroka profesionālajā darbībā paver Rīgas slimokasēs dokumentētā informācija.

1928.–1929. gadā mākslinieks pusgadu spēlēja sadraudzības biedrības "Kultūra" klubā, vēlāk – restorānā "*Villa Nova*" Vidzemes šosejā 85/89 (Brīvības gatvē 165/167). Turpmāk līdz pat 1940. gadam viņa muzicēšana drīzāk atgādina regulāru koncertdarbību nekā pastāvīgu darbu. Oskars Stroks strādāja par mūziķi un pianistu katru gadu, bet īsu laiku – mēnesi vai divus, taču ne ilgāk kā četrarpus. Viņš bija sastopams Rīgas un Rīgas Jūrmalas labākajās kafejnīcās un restorānos: 1930. gadā – kafejnīcā restorānā "*Mascotte*" Valdemāra ielā 21, Elizabetes ielas stūrī (šis nams nopostīts kara laikā), 1930., 1932., 1934., 1938. gadā – restorānā "*Foxtrott-Diele*" Valdemāra

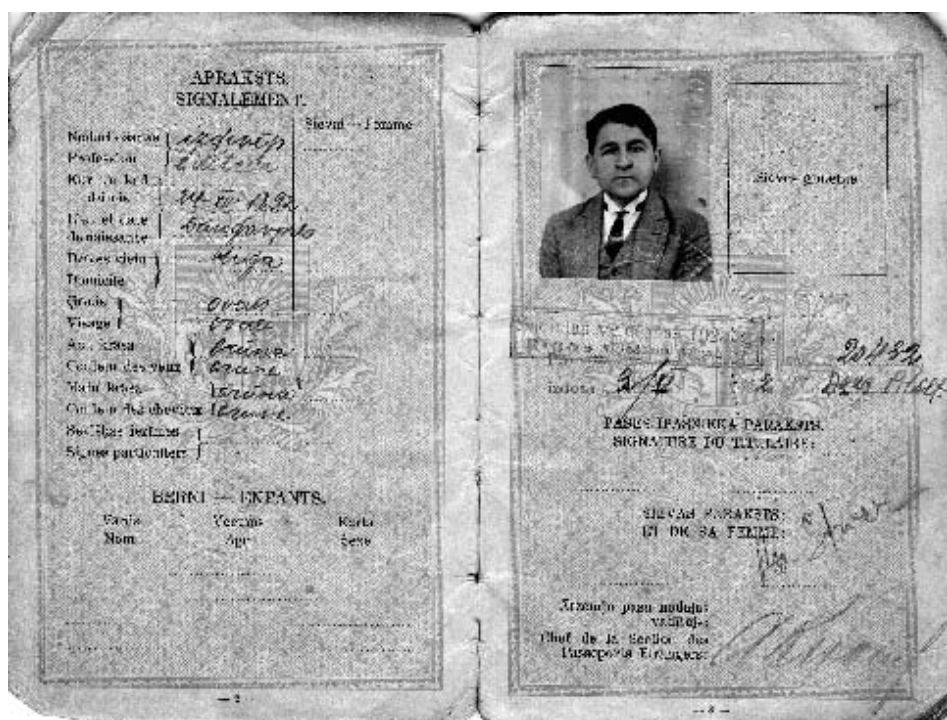

1. att. 1922. gadā izdotā Oskara Stroka pase.

LVVA, 2996. f., 17. apr., 52667. l.

ielā 27/29, 1931. gadā – kafejnīcā restorānā “Lido” Rīgas Jūrmalā, Robežu ielā 2, 1932., 1933., 1935., 1936. gadā – dānsingā kabare “Alhambra” Brīvības ielā 25 (šis nams nojaukts, tas atradās blakus tagadējam namam Brīvības ielā 47), 1933. gadā – kafejnīcā “Rendez-vous” Rīgas Jūrmalā, Jomas ielā 28, 1934. gadā – Bulduru viesnīcā Rīgas Jūrmalā, Lielajā prospektā 47/49,⁶ 1937., 1938., 1939. gadā – konditorejā kafejnīcā “Rokoko” Elizabetes ielā 51,⁷ 1940. gadā – kafejnīcā “Luna” Z. Meierovica bulvārī 4 (tagad – Basteja bulvārī 16) un K. Baumaņa restorānā kafejnīcā K. Barona ielā 31.⁸

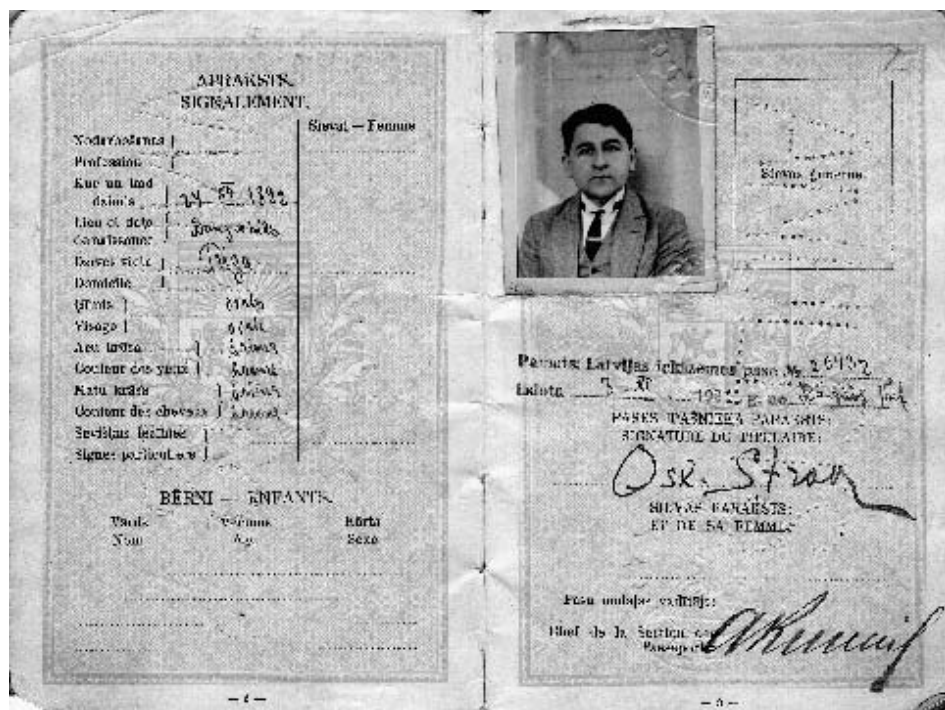
Muzicēt koncertzālēs būtu atbilstošāk Oskara Stroka talantam, tomēr arī darbs restorānos bija iespēja uzstāties un pelnīt, un – kas zina – varbūt tur radusies arī viena otra muzikāla ideja.

2. att. 1925.gadā izdotā Oskara Stroka ārzemju pase.
LVVA, 3234. f., 32. apr., 61462. l., 2., 3. lpp.

Par 20 dienu darbu dānsingā kabarē “Alhambra” 1932.gadā Oskars Stroks saņēma Ls 80,⁹ par 24 dienu darbu restorānā “Foxytrott-Diele” tajā pašā gadā – Ls 120,¹⁰ par 14 dienu darbu turpat 1938. gadā – Ls 112 (mūziķus tur algoja par Ls 6–9 dienā),¹¹ kafejnīcā “Rokoko” 1938. gadā viņam bija noteikta mēnešalga Ls 270, bet 1939. gadā tur maksāja tikai Ls 3 dienā,¹² par 14 dienu darbu kafejnīcā “Luna” 1940. gadā mūziķis nopelnīja Ls 154 (citi mūziķi – Ls 8–13 dienā),¹³ par 15 dienu darbu K. Baumaņa restorānā kafejnīcā 1940. gadā – Ls 150 (tur maksāja Ls 8–17 dienā).¹⁴

Nav brīnums, ka brīvmākslinieks strādā algotu darbu, taču uzņēmējdarbībai pievērsās tikai retais. Oskaram Strokam šī joma nebija sveša. 1923.–1926. gadā viņam piederēja neliels uzņēmums, kas sākumā saucās nošu un grāmatu izdevniecība un rakstāmlietu tirgotava, vēlāk – nošu, grāmatu un rakstāmlietu tirgotava, bet beigās – nošu un grāmatu tirgotava. Uzņēmumu atvēra Marijas ielā 64, taču drīz vien pārvietoja uz Brīvības ielu 10, Dzirnauvu ielas stūrī.¹⁵ (Šis nams nojaukts, šobrīd tur ir būvlaukums.)

3. att. 1927.gadā izdotā Oskara Stroka ārzemju pase.
LVVA, 3234. f., 32. apr., 61463. l., 2., 3. lpp.

1927. gadā Oskars Stroks nolēma brīvdienās tirgoties ar grāmatām sīkumtirgū, lūgumā par atļaujas izsniegšanu piebilstot, ka viņam pieder izdevniecība un grāmatu veikals Brīvības ielā 10. Atļauju viņš saņēma, un 1927.–1929. gadā viņam atvēlēja vienu kvadrātmetru lielu dienas vietu sīkumtirgū.¹⁶

1929. gadā Oskars Stroks nodarbojās ar nažu tirdzniecību Tirgoņu ielā 5.¹⁷

1931. gadā viņu pārņēma ideja atvērt pašam savu kafejnīcu ar koncertzāli, "lai inteligentā publika pēc izrāžu beigām, iztērējot Ls 1–2, varētu patīkami atpūsties un pavadīt laiku".¹⁸ Iesniegumā Rīgas pilsētas valdes Tirdzniecības nodaļai viņš izklāstīja vērīenīgu ieceru: "Dzīvodams ilgus gadus ārzemēs un novērojot turienes pēdējos sasniegumus kafejnīcu nozarē, esmu nodomājis tos pielietot manā jaunatveramā uzņēmumā Rīgā. Vadoties no principa sagādāt vietējai un iebraukušai inteligentai publikai ērtu un patīkamu atpūtas vietu, kur viņa par mērenu naudu pie pirmklasīgas mūzikas varētu pavadīt savu brīvo laiku, esmu noīrējis vienā

4. att. O. Storks (1929).
LVVA, 3234. f., 33. apr.,
18825. l., 3. lpp.

5. att. L. Stroka (1930).
LVVA, 3234. f., 33. apr.,
20798. l., 3. lpp.

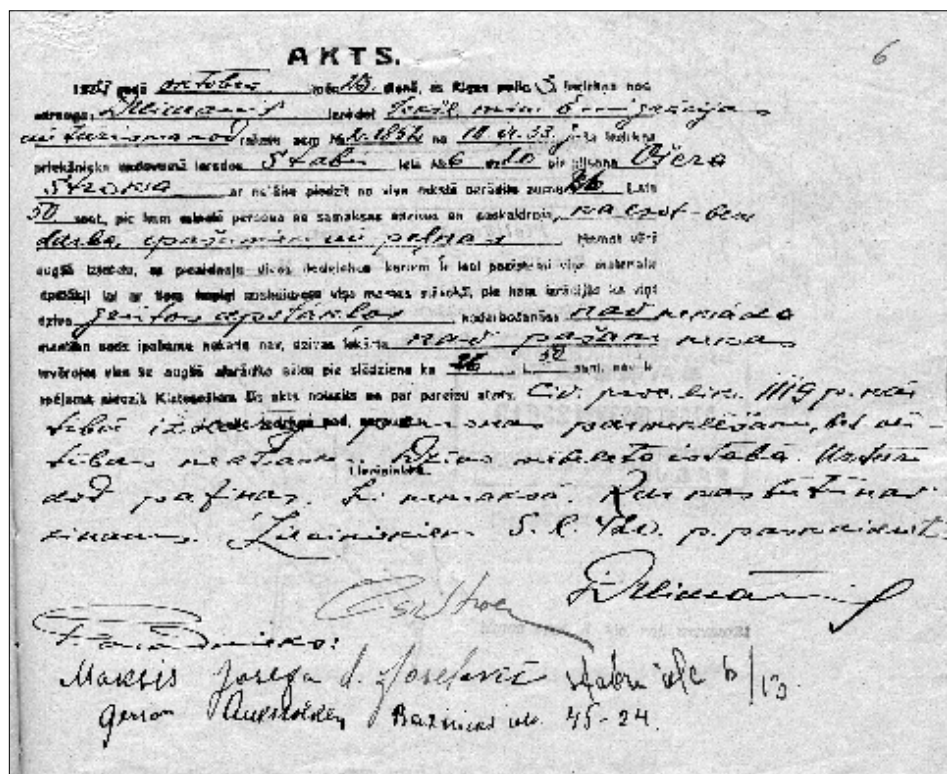
6. att. O. Storks (1932).
LVVA, 3234. f., 33. apr.,
37835. l., 3. lpp.

7. att. L. Stroka (1932).
LVVA, 3234. f., 33. apr.,
38399. l., 3. lpp.

8. att. O. Storks (1937).
LVVA, 3234. f., 24. apr.,
14959. l., 33. lp.

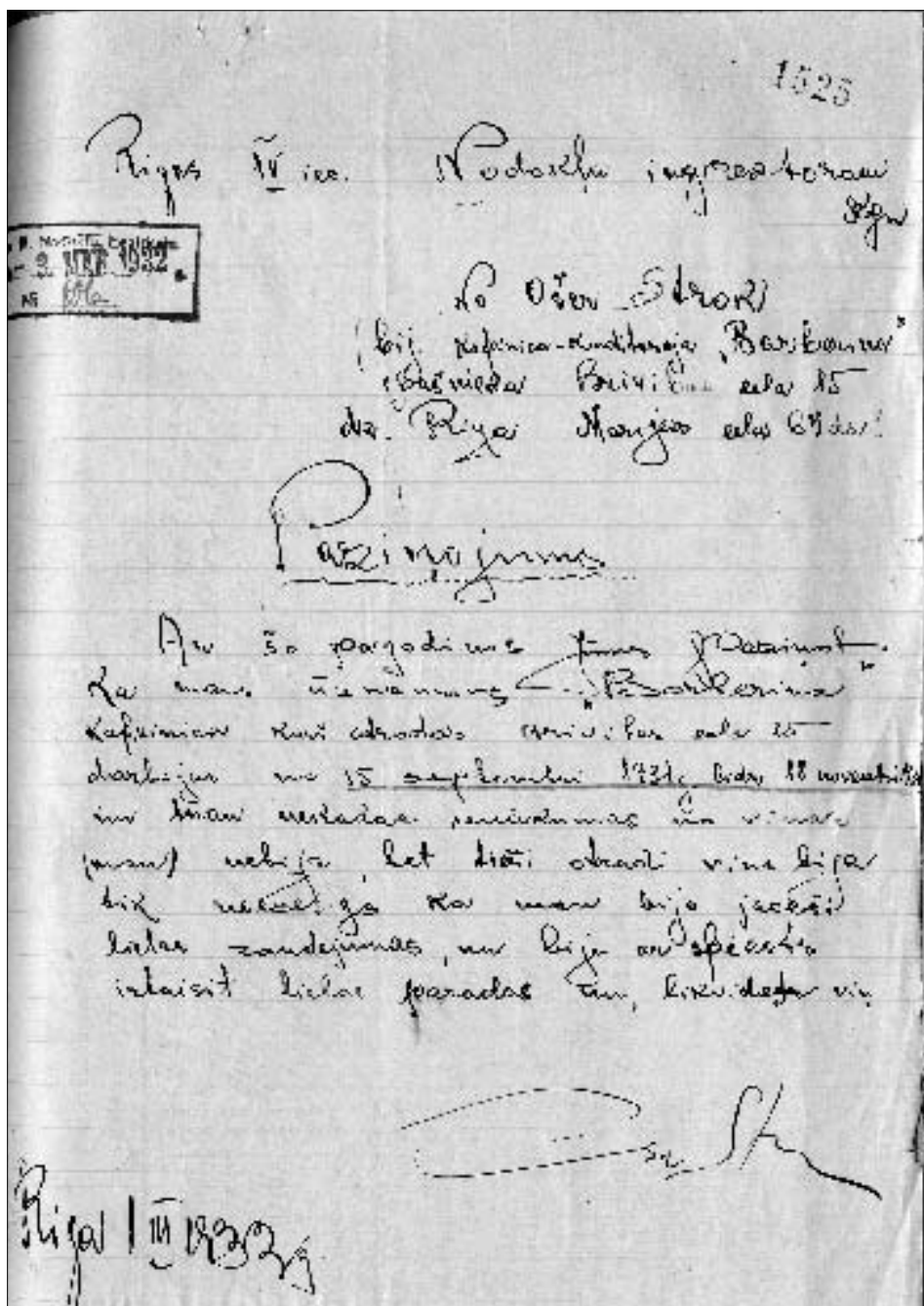

9. att. Akts par naudas piedziņu 1933. gadā.
LVVA, 3234. f., 24. apr., 14959. l., 6. lp.

no Rīgas modernākām jaunceltnēm pie ģenerāļa profesora Sniķera plašas telpas, kuras, nežēlodams līdzekļu, izdaiļoju un pielaikāju minēto mērķu sasniegšanai. Starp citu minēšu tikai vismodernāko ventilāciju ar sasildītu gaisu – vienīgo Rīgā. Ēdieni un konditorejas izstrādājumi tiks izgatavoti ar vismodernāko gāzes un elektrības aparātu palīdzību.”¹⁹

Uzņēmums tiešām pastāvēja, kaut arī neilgi – tikai divus mēnešus,²⁰ un tur strādāja apmēram 50 cilvēku. Tas atradās Brīvības ielā 15 (tagad – 39), kur pirmajā stāvā bija iekārtota konditoreja, bet otrajā – kafejnīca “Barberina. Café. Dancing”.²¹ Gaidītās peļņas vietā īpašnieks cieta zaudējumus un grima parādos, tādēļ uzņēmumu likvidēja.²²

1934. gadā Oskars Stroks atvēra nošu izdevniecību, kas pastāvēja līdz 1938. gadam. Tā atradās Elizabetes ielā 81, vēlāk – Gogoļa ielā 13/17.²³ Uzņēmuma firā peļņa 1935. un 1936. gadā bija Ls 900. Oskara Stroka mūziķa

10. att. Ošera Stroka paziņojums par 1931. gadā likvidēto kafejnīcu konditoreju "Barberina". LVVA, 1319. f., 1. apr., 1140. l., 1525. lp.

DARBO LEIDIMAS Nr. 126

Paso 8141 Nr. saņemtais

Sabijas pil. Stokci Oskariis
(pavārde ir vārds)

Izdodama versis Lietuvai šimc leidime pašymetu
darbu itk 1932. g. pil. Augustiņa mēn. 16. d.

Darbo tūls musi koncertus iestāse.
Sudans oibore iestāsiant Kaunas.

1932. g. m. Augusts mēn. 16. d.

Kaunas pils. Apskrities Virātinīks

№ 008141 F

DARBO LEIDIMAS Nr. 1248

Paso 8141 Nr. saņemtais

Sabijas pil. Stokci Oskariis
(pavārde ir vārds)

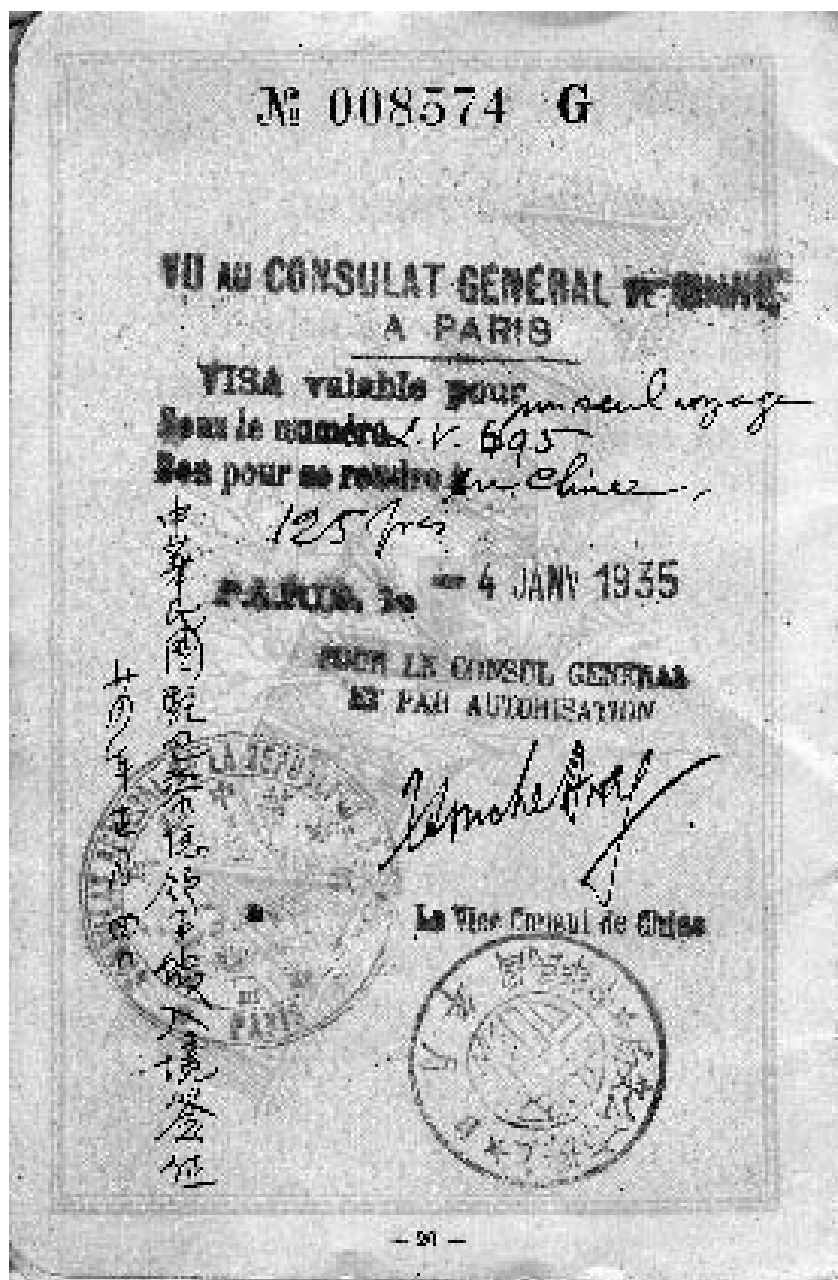
Izdodama versis Lietuvai šimc leidime pašymetu
darbu itk 1932. g. pil. Augustiņa mēn. 16. d.

Darbo tūls madosivs scenos
artistas.

Kaunas pils. Apskrities Virātinīks

№ 008141 F

14. att. Atzīmes Oskara Stroka ārzemju pasē
par Lietuvā izdotām darba atļaujām 1932. gadā.
LVVA, 3234. f., 33. apr., 37835. l., 14., 15. lpp.

15. att. Atzīme Oskara Stroka ārzemju pasē
par Parīzē izdoto vīzu uz Ķīnu 1935. gadā.
LVVA, 3234. f., 33. apr., 47380. l., 20. lpp.

ienākumi 1935. gadā bija Ls 1800, bet 1936. gadā – Ls 2000, kur acīmredzot ieskaitīts arī honorārs Ls 55 no Pirmās Latvijas skaņuplašu fabrikas “*Bellaccord-Electro*”. 1936. gadā viņš saņēma arī Ls 300 par divu mēnešu darbu restorānā “*Alhambra*”. Pats mākslinieks lēsa savus brīvās profesijas ienākumus “par gadījuma uzstāšanos” 1936. gadā ap Ls 1000, bet nodokļu inspektoram bija cits viedoklis, un viņš atzīmēja apliekamo summu Ls 3681 un uzlika nodokli – Ls 269,08.²⁴

Oskara Stroka materiālais stāvoklis bija svārstīgs, tomēr viņš daudz uzturējās ārzemēs.²⁵ 1924.–1938. gadā viņam izdotas astoņas ārzemju pases ar septiņām atšķirīgām fotogrāfijām. Tā ir liela vērtība un laimīga sakritība, it kā vēsture būtu parūpējusies, lai neaizmirstos Rīgas tango karaļa vaibsti.

Oskars Stroks apceļojis daudzas valstis, vairākkārt bijis Lietuvā, Somijā, Igaunijā, Francijā, Polijā, Vācijā, bet 1935. gadā Parīzē viņam izdota vīza ceļojumam uz Ķīnu. Viņš devās uz ārzemēm arī darba meklējumos. Lietuvā, piemēram, viņam bija darba atļauja koncertiem 1932. gadā no jūlija līdz septembra sākumam. Pēc tam viņš nonāca Vācijā, kur Latvijas sūtniecība 1932. gada septembrī viņam izsniedza aizdevumu biļetes veidā ar noteikumu, ka aizdevums atmaksājams Ārlietu ministrijai tūlīt pēc ierašanās Latvijā. Nākamos divus mēnešus viņu atkal gaidīja darbs Lietuvā, šoreiz – kafejnīcā “*Dansingas*” Kauņā.²⁶ Atgriezies Rīgā, viņš novembrī rakstīja lūgumu Iekšlietu ministrijai atļaut nomaksāt Ls 36 parādu par ārzemju pasēm pa pieciem latiem mēnesī, sākot no decembra. Līdz 1933. gada jūnijam parāds tomēr netika samaksāts, un 1933. gada augustā apķīlāja parādnieka mantas: niķelētu galda pulksteni par Ls 3 un sešus čemodānus par Ls 12, tos vēlāk pārdeva par Ls 6,50. 1933. gada oktobrī naudas piedziņa turpinājās. Oskars Stroks atteicās maksāt un paskaidroja, ka ir bez darba, īpašuma un peļņas. Policijas uzraugs atzina, ka parādnieks “dzīvo grūtos apstākļos, nodarbošanās nav nekādas, mantības, nedz īpašuma nekāda nav, dzīves iekārta – nav pašam nekas. [...] Dzīvo mēbelētā istabā. Uzturu dod paņinas. Īri nemaksā. Kur kas būtu, nav zināms”. Neatradis nekādas vērtības arī pēc pārmeklēšanas, policijas uzraugs nāca pie slēdziena, ka atlikušo parāda summu Ls 26,50 nav iespējams piedzīt.²⁷

Atliek minēt, vai notikušā iemesls patiesi bija līdzekļu trūkums, vai azartisks joks. Parāds par pasēm bija niecīgs, salīdzinot ar to, kāds varēja būt, iekārtojot un uzturot neienesīgo “*Barberinu*” (telpu īre vien bija Ls

Bdr. Nr. 784 251

LATVIJAS MŪZIKAS BIEDRĪBAI

Ludzu uzņemt mani par biedru L.P.S.R. mūzikas biedrībā. Par sevi anketu šādas ziņas:

- 1) Uzvārds, vārds: STROKS, Oskars
- 2) Kad un kur dzimis: 1893.g.6.janvārī (j.št.), Daugavpilī
- 3) Pavalstsnešs: L.P.S.R.
- 4) Vispārējā izglītība: zinātniskā klasa pie Polarpils komandvīstardzies
- 5) Mūzikas izglītība: Peterpils konservatorijā
- 6) Speciālā tēma: kompozītoru-pisnista
- 7) Ģimenes stāvoklis: precējies
- 8) Cik ilgi un kur strādājis savā specialitātē: 30 gadus
- 9) Kur pašlaik strādā: strādāja mēģņu kompozīcijas
- 10) Darbes vieta: Rīga, Sarkaņu armijas ielā 12, dz.23 tāl. 90775
- 11) Piedalās kādā turētā raksturo cikelas izpildījumā darbinā (publiski un mēģņu kompozīcijas, pārraidīta koncertdarbība, mūzikas filmu, pedagogiskā darbība u.c.)

1940. g. 19 septembrī Paraksts: O. Stroks

L.P.S.R. mūzikas biedrības biedru paraksti, kas apliecinā savu parakstu un to las uzņem par biedru:

L. Lācis Bdr. Nr. 587
P. Vulfangs Bdr. Nr. 804

Veidoš lēmumu par uzņemšanu biedrībā: J. Raitgājs

1940. g. gada Nr.

Oskars Stroks, dzim. 1893. g. 6. janvārī, Daugavpilī

18. att. Oskara Stroka anketa LPSR mūzikas biedrībai 1940. gadā.
 LVVA, 6202. f., 1. apr., 30. l., 251. lp.

1000 mēnesī²⁸). 1932.–1933. gadā Oskaram Strokam bija darbs, 1932. gada novembrī Rīgas pilsētas Darba nodaļa pat izdeva viņam darba grāmatiņu,²⁹ bet 1934. gada janvārī viņš jau saņēma kārtējo ārzemju pasi.³⁰

Varbūt prātojumi ir nevietā. Oskars Stroks bija precējies, un viņam bija jāuztur ģimene, kurā auga divi bērni.

Komponista sieva Luīze Stroka, dzimusi Šuslere, Eduarda meita, dzimusi vai nu 1898., vai 1900. gada 23. novembrī Pēterpilī.³¹

Meita Vera dzimusi 1919. gada 4. augustā (vecajā stilā) Voronežā un kristīta Maskavas evaņģēliski luteriskās konsistorijas Vladikaukāza draudzē. Dzimšanas un kristīšanas apliecībā minēti viņas vecāki: tēvs Oskars Stroks, Daugavpils mazpilsonis, evaņģēliski luteriskas ticības, artists; māte – Luīze Marija, dzimusi Šuslere, Romas katoļu ticības.³²

Dēls Jevgenijs dzimis 1926. gada 4. februārī Rīgā.³³

Savu atšķirīgo ticību abas dāmas norādījušas arī 1935. gada 12. februāra tautas skaitīšanas personu kartītēs. Abas dēvējušās par itālietēm, bet Jevgenijs nosaukts par lielkrievu un bijis luterticīgs. Ģimenē parasti lietota krievu valoda, visi pratuši arī vācu valodu. Abi Stroku bērni pratuši runāt valsts valodā. Luīze Stroka to nav pratusi, bet varējusi runāt franciski. Ģimenes galva tautas skaitīšanas laikā uzturējies ārzemēs.³⁴

Ģimene bieži mainīja dzīvesvietas Rīgā, vasarās dzīvoja Rīgas Jūrmalā, Majoros. Pēc dēla Jevgenija (Eižena)³⁵ piedzimšanas mājās ienāca kalpones. Septiņos gados no 1926. gada līdz 1932. gadam cita citu nomainīja veselas desmit, kas tomēr nav nekas neparasts. Viņām maksāja tolaik pieņemto mājkalpotāju algu – vidēji Ls 30 mēnesī.³⁶ Nepilnu pusgadu ģimenē strādāja arī aukle un vēlāk – audzinātāja. Meita Vera 1939.–1940. gadā strādāja par praktikanti kantoristi tekstiltirdzniecības akciju sabiedrībā “A. Morozoff & Co” Kaļķu ielā 10.³⁷

Ceļojumu starplaikos 1922.–1941. gadā Oskars Stroks dzīvoja Rīgā. Šajā laikā viņš sešpadsmit reizes pārvācās no vienas dzīvesvietu uz otru. 1922. gadā, ieradies Rīgā no Daugavpils, kur bija dzīvojis Drujas ielā 4, viņš apmetās Marijas ielā 68,^{38,38} 1923. gadā viņš dzīvoja Karlīnes ielā 1b (tagadējās Miera ielas sākumā), 1923.–1925. gadā – Brīvības ielā 10,³⁹ 1925.–1928. gadā – Dzirnauvu ielā 90,⁴⁰ 1928. gadā – Brīvības ielā 12, 1928.–1929. gadā – Dzirnauvu ielā 113,⁴¹ 1929.–1930. gadā – Ģertrūdes ielā 54,⁴² 1930.–1931. gadā – Skolas ielā 14,⁴³ 1931. gadā – Ģertrūdes ielā 23, Avotu ielā 64,⁴⁴ Brīvības ielā 15,⁴⁵

1931.–1932. gadā – Marijas ielā 64, no kurienes 1932. gada aprīlī devās uz Daugavpili,⁴⁶ bet, atgriezies Rīgā, 1932.–1933. gadā dzīvoja Lāčplēša ielā 114,⁴⁷ 1933. gadā – Stabu ielā 6,⁴⁸ 1934.–1939. gadā – Gogoļa ielā 13,⁴⁹ 1939.–1941. gadā – Aizsargu ielā 12.⁵⁰ No šīs dzīvesvietas viņš 1939. gada septembrī devās uz Daugavpili un 1940. gada februārī atgriezās no Liepājas. Mājas grāmatā rakstīts, ka viņš aizbēdzis 1941. gada 29. jūnijā, bet Luīze Stroka ar bērniem – 1941. gada 1. jūlijā.⁵¹

Turpmāk Oskaru Stroku sauks par padomju komponistu, tomēr Padomju komponistu savienībā viņu neuzņems un enciklopēdijās nepieminēs ...⁵²

Tādas ir Oskara Stroka, Rīgas tango karaļa, dzīves prozaiskās lappuses. Varbūt kādreiz tajās ielūkosies viņa biogrāfi un daiļrades pētnieki un ieviesīs skaidrību dažā labā nostāstā par legendāru mūziķi un personību.

ATSAUCES UN PIEZĪMES

¹ Skaņdarbu nosaukumi ir krievu valodā:

Скажите, почему (Вчера я видел Вас случайно...)

Когда весна опять придет (Мы с тобою жили так беспечно ...)

Мое последнее танго (Помнишь эту встречу с тобой ...)

Черные глаза (Был день осенний ...)

Мусенька (Помнишь, весной день золотой ...)

Спи, мое бедное сердце (Помнишь, как ты меня ласкала ...)

Синяя рапсодия (Я помню вечер ...)

Голубые глаза (Помнишь, осенней порой ...)

² *Очи черные: Старинный русский романс.* Москва: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. С. 216, 217, 245–247.

³ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 3714. f., 1. apr., 11252. a l., 5., 6., 12., 17., 22., 27., 28. lp.

⁴ Turpat, 2996. f., 17. apr., 52667. l.

⁵ Turpat, 5689. f., 1. apr., 54. l., 487., 507. lp.; 6202. f., 1. apr., 25. l., 28. lp.; 30. l., 251. lp.

⁶ Turpat, 1669. f., 8239. d.k.

⁷ Turpat, 1667. f., 792. d.k.; 1666. f., 4929. d.k.; 1657. f., 44284., 46836. d.k.

⁸ Turpat, 1670. f., 19573. d.k.

⁹ Turpat, 1669. f., 1. apr., 320. l., 5. lp.

¹⁰ Turpat, 585. l., 12., 14. lp.

¹¹ Turpat, 598. l., 66., 69. lp.

¹² Turpat, 1657. f., 44284., 46836. d.k.

¹³ Turpat, 1670. f., 1. apr., 1802. l., 16., 18. lp.

¹⁴ Turpat, 316. l., 9. lp.

¹⁵ Turpat, 2894. f., 6. apr., 3. l., 256. lp.; 4. l., 242. lp.; 5. l., 378. lp.; 6. l., 342. lp.o.p.

¹⁶ Turpat, 1. apr., 35559. l., 1.–4. lp.; 6. apr., 7. l., 386. lp.

¹⁷ Turpat, 6. apr., 8. l., 392. lp.o.p.

¹⁸ Turpat, 1. apr., 35559. l., 13. lp.

¹⁹ Turpat.

²⁰ Turpat, 1319. f., 1. apr., 1190. l., 1525. lp.

²¹ Turpat, 2894. f., 1. apr., 35559. l., 13., 21., 17., 5. lp.

- ²² Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1319. f., 1. apr., 1190. l., 1525. lp.
- ²³ Turpat, 2894. f., 6. apr., 13. l., 440. lp.; 14. l., 521. lp. o.p.; 15. l., 532. lp.; 16. l., 561. lp.; 17. l., 546. lp.
- ²⁴ Turpat, 1323. f., 1. apr., 2507. l., 34966. nr.; 2596. l., 35066. nr.
- ²⁵ Turpat, 3234. f., 32. apr., 61461. l., 1.–16. lpp.; 61462. l., 1.–31. lpp.; 61463. l., 1.–14. lpp.; 33. apr., 18825. l., 1.–23. lpp.; 37835. l., 1.–7., 10.–17. lpp.; 47380. l., 1.–32. lpp.; 80541. l., 1.–7., 10.–14. lpp.; 89932. l., 1.–5., 10. lpp.
- ²⁶ Turpat, 33. apr., 37835. l., 13.–15. lpp.
- ²⁷ Turpat, 24. apr., 14959. l., 6., 19., 29., 31. lp.
- ²⁸ Turpat, 1319. f., 1. apr., 1190. l., 1526. lp.
- ²⁹ Turpat, 3234. f., 33. apr., 37835. l., 32. lpp.
- ³⁰ Turpat, 47380. l., 4. lpp.
- ³¹ Turpat, 2942. f., 1. apr., 2113. l., 44. lp.; 4132. l., 87. lp.; 3234. f., 33. apr., 20798. l., 2. lpp.; 38399. l., 2. lpp.
- ³² Turpat, 2996. f., 17. apr., 52668. l.
- ³³ Turpat, 52665. l.
- ³⁴ Turpat, 1308. f., 12. apr., 10289. l., 24., 25. lp.; 10313. l., 37. lp.
- ³⁵ Turpat, 1669. f., 8239. d.k.
- ³⁶ Turpat, 1658. f., 1. apr., 595. l., 6393. d.v.
- ³⁷ Turpat, 1668. f., 50849. d.k.; 1655. f., 160508. d.k.; 1666. f., 4303. d.k.
- ³⁸ Turpat, 2996. f., 17. apr., 52667. l.
- ³⁹ Turpat, 2942. f., 1. apr., 2113. l., 43. lp.
- ⁴⁰ Turpat, 4132. l., 87. lp.; 4133. l., 37. lp.
- ⁴¹ Turpat, 4154. l., 68. lp.
- ⁴² Turpat, 1658. f., 1. apr., 595. l., 6393. d.v.; 3234. f., 33. apr., 18825. l., 12. lpp.
- ⁴³ Turpat, 3234. f., 33. apr., 18825. l., 22., 23. lpp.
- ⁴⁴ Turpat, 2942. f., 1. apr., 4648. l., 188. lp.
- ⁴⁵ Turpat, 2894. f., 1. apr., 35559. l., 6. lp.
- ⁴⁶ Turpat, 2942. f., 1. apr., 8965. l., 173. lp.
- ⁴⁷ Turpat, 8016. l., 338. lp.
- ⁴⁸ Turpat, 3234. f., 24. apr., 14959. l., 6. lp.
- ⁴⁹ Turpat, 33. apr., 47300. l., 15., 18. lpp.; 2894. f., 6. apr., 15. l., 532. lp.; 1667. f., 792. d.k.; 1666. f., 4929. d.k.; 2894. f., 6. apr., 16. l., 561. lp.; 3234. f., 33. apr., 80541. l., 10. lpp.; 2894. f., 6. apr., 17. l., 546. lp.; 3234. f., 24. apr., 14959. l., 3. lp.; 1657. f., 44284. d.k.; 3234. f., 33. apr., 89932. l., 10. lpp.; 1657. f., 46836. d.k.
- ⁵⁰ Turpat, 2942. f., 1. apr., 12000. l., 365., 393. lp.
- ⁵⁰ Turpat, 366. lp.
- ⁵¹ Turpat, 366. lp.
- ⁵² Internetā atrodamā informācija par to, ka Oskars Stroks 1941. gadā atstājis Rīgu lielā steigā, līdzņemot vienīgi fotoalbumus. Ģimene apmetusies Alma Atā, bet Oskars Stroks kara laikā darbojies aktīvās armijas frontes koncertbrigādēs, pēc tam spēlējis restorānos, dažreiz uzstājies atpūtas namos un sanatorijās. Viņš miris 1975. gada 22. jūnijā Rīgā. Par O. Stroku arī sk.: Krasinska, L., Mihaiļeca, M. Mūzika. Grām.: Kleckins, Ā. (atb. red.) *Sava krāsa varavīksnē*. Rīga: AGB, 1997. 58. lpp.; Сафошкин, В. Строк Оскар Давидович. В кн.: Уварова, Е. (отв. ред.) *Эстрада России. Двадцатый век. Лексикон*. Москва: РОССПЭН, 2000. С. 564, 565.

Vija Grunte

OSCAR STROCK: TANGO

Fascinating and elegant – you cannot resist the charming melodies and perfect rhythm and elegance of Oscar Strock's tangos. In the 1930s, they were recorded by Columbia in Great Britain and Bellacord-Electro in Latvia, making the composer enormously popular. Indeed, he was known as the "King of the Tango" in Rīga.

Strock was born into a Jewish family on December 24, 1892, in Daugavpils. He came to Rīga in 1922 and lived there until 1941. Strock was a free artist, composer and pianist who had studied music in St Petersburg and begun his musical career in 1910. From 1923 until 1940 Strock was a member of the Latvian Association of Musicians.

The files of Rīga sickness insurance institutions offer a look at Strock's professional activities between 1928 and 1940. As a pianist, he was often found at the fanciest restaurants and cafés of Rīga and the Rīga shoreline. He performed at clubs such as Foxtrot-Diele, Lido, Alhambra, Rokoko, Luna, etc. Strock never stayed too long at any one place – just a month or two in most cases.

Oscar Strock was not just a musician, but also a businessman. Between 1923 and 1926 he owned a music and book shop at Brīvības Street 10. From 1927 until 1929 he sold books at the Rīga flea market, and in 1929 he launched a new business – selling knives at Tirgoņu Street 5. In 1931, Strock came up with the idea of opening his own café and music hall in a new building in the city centre – Brīvības Street 15 (now Brīvības Street 39). Alas, the Barberina café did not bring Strock any profit, and he went broke in just two months. This did not keep Strock from returning to business, however. From 1934 until 1938 he owned a music publishing house at Gogoļa Street 13/17, and in 1936 he reported profits of 900 lats from that business (he earned 2,000 lats in the same year as a musician).

Oscar Strock travelled extensively, and between 1924 and 1938 he had eight foreign passports. He journeyed all across Europe – Lithuania, Finland, Estonia, France, Poland, Germany and other countries. In 1935, he even visited China. All of this work and travel, however, never made him a rich man.

Oscar was married to the former Louise Schussler. They had two children, Vera and Eugene. Archival sources inform us that both children were raised as Lutherans. The family spoke Russian at home. Between 1922 and 1941, Strock and his family moved house 16 times. His last residence in Rīga was at Aizsargu (now Bruņinieku) Street 12. He fled Rīga for Alma-Ata at the beginning of World War II in 1941.

From that time forward, Oscar Strock was a Soviet composer, but he would never be admitted to the Soviet Association of Composers, and musical encyclopaedias of the USSR would forever neglect his name.

The “King of the Tango” died on June 22, 1975.

Keywords: Oscar Strock, composer, Rīga King of the Tango.

Iesniegts 2006. gada 8. decembrī